

Lluís Foix: «El periodisme ben fet té tot el futur del món»

El periodista presenta "Aquella porta giratòria", guanyador del Premi Josep Pla | L'obra és un relat de memòries de 45 anys a "La Vanguardia", un diari que "ha copsat amb una certa fidelitat el país" | "El periodisme s'ha de nodrir de tres fonts: la història, la literatura i el sentit comú"

Les memòries de Lluís Foix, guanyadores del darrer premi Josep Pla | Adrià Costa

Afable, discret i de somriure encomanadís, Lluís Foix (<http://www.foixblog.com/>) (Rocafort de Vallbona, 1943) ens espera assegut en una gran butaca d'un hotel que fa patxoca. Curiosament, la seu de *La Vanguardia* on va treballar durant quaranta-cinc anys ara també és un hotel, reconvertint aquelles hores viscudes en un escenari que segueix propiciant trobades, encaixades, converses, anades i vingudes. Després de la publicació de *La marinada sempre arriba*, el periodista publica la segona part de les seves memòries, *Aquella porta giratòria* (Premi Josep Pla 2016 (<http://www.naciodigital.cat/noticia/100982/lluís/foix/guanya/premi/josep/pla/amb/vivencies/aquella/porta/giratoria>)), un relat sobre la seva experiència laboral i vital al llarg de quaranta-cinc anys al diari del Compte de Godó. Records, anècdotes i "homenots" desfilen per les traces d'una memòria escrita, mostrant la vivesa d'un temps en què el periodisme era proper a l'artesania, encara lluny de la immediatesa en què s'ha convertit la informació diària.

- En un fragment del llibre afirma que "els periodistes tenim la pell fina i la sensibilitat exagerada. Ens costa admetre l'excel·lència d'un company i molts pensem que ho fariem millor que els que manen en una redacció". És esperit competitiu o és vanitat?

- Els periodistes tenim un criteri propi, i sempre tenim la idea que ho fariem millor que el director.

La realitat té moltes maneres de veure's. En un mitjà de comunicació, sigui quin sigui, tot és molt canviant, i el fet que a les sis de la tarda el diari vagi en una direcció, i a les deu del vespre en una direcció totalment contrària, no depèn del diari sinó de la realitat, que és el que ho canvia tot.

- També diu que, aleshores, "fumàvem, bevíem i criticàvem molt".

- Al llibre surten molts "Homenots". En aquell temps, en una redacció hi havia molta cultura acumulada, gent que venia, que parlava de les seves experiències, que coneixia molt bé la història del país. Això feia que a la redacció es respirés un aire culte i també una certa ironia i sentit de l'humor que provocava que la gent s'ho passés molt, malgrat que estiguéssim a finals de la dictadura de Franco.

- Què ha fet que *La Vanguardia* hagi durat cent trenta-cinc anys "en una societat on les coses no duren" com la nostra, tal com la definí Josep Pla?

- En Pla també deia que en aquest país, quan una institució dura més de cinquanta anys és que és important! Algunes coses es deuen haver fet bé si el diari celebrava els cent trenta-cinc anys aquest darrer 31 de gener. Personalment, crec que *La Vanguardia* ha copsat amb una certa fidelitat el país, i també s'hi ha identificat. A més, ha tingut una visió molt cap a fora, perquè ha estat un mitjà que ha cobert molt bé les guerres. Però, sobretot, ha tingut molta gent que ha escrit bé: des de l'Antonio Machado fins al Joan Fuster, el Baltasar Porcel, etc. Tota una sèrie de gent que ha donat prestigi. A més, culturalment, el diari sempre ha estat obert als corrents nous.

- El llibre és un gran exemple de diverses personalitats que han anat passant per *La Vanguardia*. Des de Lluís Permanyer, que va ser un personatge molt potent, passant pels diversos Comptes de Godó, la nissaga Comín o el propi Agustí Calvet, Gaziel (<https://ca.wikipedia.org/wiki/Gaziel>), a qui jutgen i condemnen a no exercir el periodisme mai més.

- Sí, he volgut que sortís la topada importantíssima que en Gaziel té amb la propietat, concretament amb el Compte de Godó. Arriben anar a judici, on el Compte declara contra ell i "Gaziel" perd. I que fa, al cap de trenta anys, *La Vanguardia*?

- Institueix el Premi Gaziel... Una manera de restituir la memòria?

- No només això, sinó que el diari diu "aquí no ha passat res". Avui no hi ha dia en què no surti citat en Gaziel en alguna pàgina del diari. En aquest sentit, *La Vanguardia* és una mica el que ha estat bona part del país...

Lluís Foix. Foto: Adrià Costa

- Vostè comença treballant a l'apartat internacional. La secció funcionava a través de la informació que rebien del New York Times, que vostè traduïa, i de Le Monde, quan no el confiscaven a la duana.

- També bevíem molt de les fonts pròpies, dels nostres corresponents. Per a nosaltres, tenien més autoritat que les agències! Sempre vam optar per la nostra pròpia informació. Per exemple, *La Vanguardia* va ser titllada de pro-aliada perquè va tenir l'Augusto Assía de corresponent, de qui explico bastantes coses al llibre. Don Carlos, el compte, es va casar en primer matrimoni amb una anglesa, i això el va influir molt, fins al punt que titllessin *La Vanguardia* com a únic diari a Espanya que defensava la causa aliada.

- Ara que s'ha posat tan de moda l'"slow food", aquell periodisme d'abans m'hi fa pensar. Era un periodisme fet a foc lent, molt diferent del d'ara, on tot va accelerat, on cada hora tenim una portada diferent i notícies contínues. Per què creu que, a diferència d'altres àmbits, el periodisme ha fet el viatge a la inversa?

- D'una banda hi intervenen els avenços tecnològics. De l'altra, que vivim en una societat molt més accelerada, on es valora menys la reflexió i on la gent vol titulars i eslògans i, si pot ser, molt de pressa. Quan surts en una web o fas una piulada saps que, per bé o per mal, en un parell de dies no hi seràs.

- I com podem posar en valor els bons continguts, en aquesta època d'immediatesa?

- Crec que hem de reivindicar els reportatges llargs, ben escrits i documentats, on t'hi puguis passar hores. Per exemple, el New Yorker (<http://www.newyorker.com>) segueix fent peces llarguíssimes i ben elaborades, peces que et permeten arribar a tenir una idea d'allò que ha passat. El periodisme d'avui en dia ens impedeix l'aprofundiment en els temes.

- Abans els periodistes llegien més?

- Generalitzar és perillós i injust. Però, és cert que abans la gent coneixia temes d'història i de literatura amb normalitat. Al diari venia molta gent de la universitat a passar l'estona, a llegir la premsa estrangera i a xerrar. Molta gent d'aquella època havia llegit la generació del 98, Joan Sales, Josep Maria de Sagarra, Verdaguer, Maragall...

- Hem perdut aquell bagatge?

- L'hem perdut perquè no hi ha temps i perquè tampoc no és prioritari. Una de les coses que més he d'agrair a la professió és la quantitat de temps que he tingut per llegir i per viatjar. En els vuit anys que vaig estar a Londres, recordo que llegia una mitjana de quatre hores al dia. Ara no ho puc fer! En un hivern vaig llegir els russos: Tolstoi, Dostoievski, Txèkhov, Puixkin, etc. També Ortega y Gasset i els *Episodios Nacionales* de Galdós, que et servien per fer-te una idea del què era la història d'Espanya... I el Nèstor Luján em deia que el llibre més important que s'havia escrit en català durant el segle XX eren les memòries de Sagarra!

Lluís Foix Foto: Adrià Costa

- Com viu que es critiqui que els periodistes ara guanyin premis literaris?

- Penso que un periodista culte, viatjat, llegit i que sàpiga escriure té una clara avantatge sobre un escriptor, perquè veu més coses i detalls que els altres no poden veure. Crec que aquest llibre es nota que està fet per un periodista, perquè he volgut relacionar les coses amb les notícies que succeïen, per exemple.

- Abans em deia que aquest llibre és ple d'"Homenots". Vostè mateix confessa que Josep Pla l'ha influït molt.

- Pla era un gran cronista. Una de les coses que un periodista ha de dominar és el llenguatge i, sobretot, l'adjectiu. Josep Pla descriu la realitat més bé que la pròpia realitat. Ell veu coses que tu no pots veure: colors, matisos, consideracions diverses...

- És millor llegir-lo que veure-ho?

- De vegades sí. Però vaja, Pla també va ser una persona amb les seves contradiccions, que treballa al servei del Cambó i després fa la famosa entrevista d'en Xammar i ell amb Hitler, que encara no se sap si va ser certa o no. De fet, un periodista pot canviar molt d'amos, i no pot tenir mai una posició inamovible. M'ho explicava una vegada el director del Times: "el periodista ha de tenir criteri i opinió sobre totes les coses, però els ha de canviar quan les coses canvien".

- **"Aquella porta giratòria" és el lloc per on anava entrant la gent a la redacció de La Vanguardia. Quin és el personatge que més el va impactar?**

- Hi va passar molta gent! D'en Pujol a Tarradellas, presidents del Govern central, ministres de tota mena... Ara bé, recordo que vaig fer una entrevista amb el Caspar Weinberger (https://en.wikipedia.org/wiki/Caspar_Weinberger), just quan acabava de deixar de ser secretari de defensa dels EUA. Una conversa molt interessant.

Lluís Foix. Foto: Adrià Costa

- **El títol original del llibre era "La porta giratòria" i el va canviar.**

- Sí, perquè ara és un concepte de plena vigència en el llenguatge polític, i té una connotació molt negativa. Jo em volia referir a "aquella" porta en concret.

- **Ara hi ha un hotel de luxe. Què sent quan passa per allà davant?**

- Sento una gran nostàlgia. Aquella redacció tenia un aire de noblesa, semblava un ministeri, amb uns llums dignes d'una casa senyorial de Barcelona. És lògic que ara sigui un hotel de luxe [riu]. Recordo molt, quan vaig entrar-hi per primer cop, la sensació que era un lloc que feia olor a net.

- **El periodisme i els mitjans viuen una època d'incertesa. Quin futur veu a la premsa**

escrita?

- La premsa escrita té llarga vida, però crec que no serà l'element principal d'ingressos d'una empresa periodística. En tot cas, la premsa escrita seguirà tenint molt de pes. La "marca" d'un diari potent, com pot ser el New York Times, seguirà sent un valor. En aquest sentit, el periodisme ben fet té tot el futur del món. Un dels primers periodistes va ser un jueu, Flavi Josep (https://ca.wikipedia.org/wiki/Flavi_Josep), que escriu la destrucció de Jerusalem (https://ca.wikipedia.org/wiki/La_guerra_dels_jueus) al costat de Tit. Allò és una gran crònica periodística! O, sense anar més lluny, el Nou Testament, que són, de nou, quatre grans cròniques periodístiques. I a Catalunya tenim en Joan Sales, que també fa una gran crònica amb *Incerta glòria* (<http://www.clubeditor.cat/ca/livre/incerta-gloria>), considerada una de les millors novel·les catalanes de la història.

- El futur del periodisme passa per no estancar-se en un únic format?

- El format és irrellevant, en el periodisme. L'important és si saps explicar històries, si les saps posar en context, si les saps relacionar amb allò que significa el teu país... A Catalunya, per entendre què passa avui s'ha de saber què és la Renaixença, el Modernisme o el Noucentisme, per exemple. Només cal que el periodisme es nodreixi de tres fonts: la història, la literatura -com a instrument per escriure bé- i el sentit comú.

Lluís Foix. Foto: Adrià Costa